

FRICATIVES I AFRICADES PALATALS

Les consonants fricatives es produeixen quan la part de sobre de la llengua toca el paladar i l'aire ha de sortir fregant-lo. Poden ser sonores (*joc, marges, a jugar*) o sordes (*xoc, marxar, eixugar*).

A vegades al davant de la fricativa s'hi pronuncia una oclusiva: *platja, cotxe, passeig...*
En aquests casos el grup consonàntic rep el nom de **grup africacat**.

S'ESCRIU		EXEMPLES	EXCEPCIONS I OBSERVACIONS
fricatives palatals sonores	ja, jo, ju	<i>rajar, jovent, jugar</i>	<i>jeure, jersei, jerarquia, jeroglífic, Jesús, majestat</i>
	ge	<i>gent, taronges, targeta</i>	grups ject , ject : <i>objecció, objectiu, trajecte</i>
fricatives palatals sordes	gi	<i>encongir, girafa, gitano</i>	
	ix	després de vocal <i>abaixar, creixent, cuixa, peix</i>	Recorda que la lletra x pot representar, a més dels sons palatals, els sons [s] (<i>excursió</i>), [ks] (<i>taxi</i>) i [gz] (<i>examen</i>).
	x	a principi de mot <i>xerrar, xinès</i> darrere consonant <i>anxova, planxa, marxar</i> després de i <i>guix, sol ixent, Flix</i> després de diftong <i>rauxa, disbauxa</i>	Moltes zones de parla catalana pronuncien la lletra x a principi de mot (<i>xicot, xiulet</i>) i darrere de consonant (<i>panxa, rodanxa</i>) com la tx de <i>butxaca</i> .
grup africacat sord final	tx	si els derivats mantenen tx si els derivats es transformen en g, j o en tg, tj	Observem que acaben en -ig (i no en -itg) els mots <i>mig, desig i trepig</i> .
	ig	<i>despatx - despatxar</i> <i>passeig - passejar; boig - bojà;</i> <i>lleig - lleïja; enuig - enutjar</i>	

7

Reescriu aquestes paraules al requadre corresponent canviant l'espai buit per **G, GU** o **J**.

◆overnador, desi◆, diàle◆, enui◆, ◆enet, alber◆, ◆enyo, pro◆ctil, ele◆ant, re◆, psicole◆, rai◆, es◆errat, ◆irafa, extin◆ir, clave◆era, frà◆il, trepi◆, gor◆, ci◆onya, ne◆itejar, engar◆olar, ma◆, enmi◆, ven◆ar, càsti◆, bur◆ès, re◆itzell, cònju◆e

sonen com la G de gat	sonen com la J de joc	sonen com la tx de butxa	sonen com la c de lloc

8

Reescriu les paraules incompletes al capdavall de la frase.

- El men◆ador, amb l'aranya de llàgrimes que parpelle◆en, les vitrines plenes d'ob◆ectes, el rellot◆e del besavi...
- Lentament, el vell s'a◆enollà davant dels ◆ut◆es del tribunal de la Inquisició.
- La resistència de l'aire alenteix la caiguda d'ob◆ectes lleu◆ers.
- Personat◆es distin◆its pu◆aven als edificis més alts.
- Allà mateix, davant dels seus ulls, hi havia quatre ob◆ectes que ◆iraven al voltant de Júpiter.
- Deien que el telescopi era un en◆iny del diable, i que el que deia Galileu era una heret◆ia.
- La ima◆inació i l'ori◆inalitat de Galileu fan que ocupi un lloc molt alt en la ◆erarquia de la ciència.
- És temps de sega i la ◆ent matine◆a.
- Porti aquest missat◆e al ◆eneral de l'altre re◆iment.
- El ◆enet va desmuntar à◆iliment.
- Al final del tra◆ecte, quan ja distin◆ia l'ob◆ectiu, es van consumir les seves darreres ener◆ies.

9

Totes aquestes paraules tenen a l'espai buit el so de **Jordi** o el de **platja**. Reescriu-les.

allo◆ament	pe◆ada
passa◆er	pu◆ada
lleu◆er	tru◆a
estiu◆ant	plante◆ament
avanta◆ós	osta◆e
corre◆a	poli◆a
nete◆a	relo◆er
taron◆ada	via◆ant
trepi◆ada	plu◆ós
presta◆e	desi◆ós
greu◆e	llo◆a
mi◆ó	para◆e
ma◆or	ju◆at
pi◆or	mar◆e

70 Reescriu aquestes paraules dins del requadre corresponent:

índex, coix, vèrtex, daltabaix, fluix, sufix, convex, mateix, garbuix, crucifix, dibuix, tòrax, reflex, contraeix, complex, calaix, peix, greix, apèndix, annex, clima, llangardaix

el so final és [ks] com en el mot focs	el so final és com en el mot calaix
--	-------------------------------------

71 Reescriu aquestes paraules omplint l'espai buit amb X, IX o TX.

cru ♦ ir	..... cruir	trin ♦ era
gan ♦ o	.....	mo ♦ illa
ar ♦ liu	.....	disbau ♦ a
arrau ♦ at	.....	ru ♦ at
brú ♦ ola	.....	car ♦ ofa
se ♦ anta	.....	embu ♦ acar
pun ♦ egut	.....	xiu ♦ iueig
qui ♦ alla	.....	llan ♦ a
gru ♦ ut	.....	bru ♦ ot
pe ♦ ina	.....	madu ♦ a
bru ♦ eria	.....	por ♦ ada
gron ♦ ador	.....	cu ♦ a

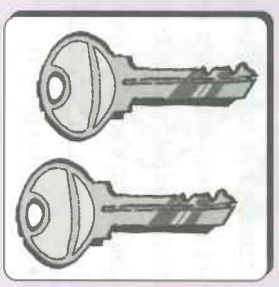
72 Reescriu les paraules incompletes i escriu-hi al costat una paraula de la família que acabi en -TX, en -IG, en -IG o en -IX.

cartu ♦ era	..... cartutxera, cartutx	reba ♦ es
passe ♦ em	.....	desi ♦ ós
flu ♦ etes	.....	pe ♦ era
capri ♦ ós	.....	sorri ♦ ar
gre ♦ ós	.....	esqui ♦ ada
mi ♦ aneta	.....	trepj ♦ ada
enu ♦ ós	.....	entro ♦ it

73 Si reordenes les lletres d'aquestes paraules en trobaràs unes altres que acaben en -IG.

enigma	..... maneig
mengi	.....
regiment	.....
gestió	.....
figa	.....
gira	.....
llegi	.....
magi	.....
regió	.....
pugi	.....

JEROLGÍFC

Què porta aquell vaixell de la pel·lícula?

Solucions

I-7 com gat com joc com dutxa com lloc
 =====
 governador genet desig diàleg
 guenyo projectil enuig alberg
 elegant girafa raig reg
 esguerrat extingir trepig psicòleg
 claveguera fràgil, enmig gorg
 cigonya engarjoliar mag
 neguitejar venjar càstig
 reguitzell burgès cònjuge

I-8 menjador, parpellegen, objectes, rellotge // s'agenollà, jutges // objectes, lleugers // personatges, distingits, pujaven // objectes, giraven // enginy, heretgia // imaginació, originalitat, jerarquia // gent, matineja // missatge, general, regiment // genet, àgilment // trajecte, distingia, objectiu, energies

I-9 allotjament petjada
 passatger pujada
 lleuger truja
 estiuellant plantejament
 avantatjós ostatge
 corretja politja
 neteja rellotger
 taronjada viatjant
 trepitjada plujós
 prestatge desitjós
 greuge llotja
 mitjó paratge
 major jutjat
 pitjor marge

I-10 acaben com focs acaben com calaix
 =====
 índex reflex coix
 vèrtex complex daltabaix
 sufíx apèndix fluix
 convex annex mateix
 crucifix climax garbuix
 tòrax dibuix

I-11 trinxera
 cruixir motxilla
 ganxo disbauxa
 arxiu ruitxat
 arraumat carxofa
 bruixola embutxacar
 seixanta xiuxiueig
 punxegut llanxa
 quitxalla bruixot
 gruixut maduixa
 petxina porxada
 bruixeria cuixa
 gronxador

I-12
cartutxera
passegem
fluixetes
capritxós
greixós
mitjaneta
enujós
rebaixes
desitjós
peixera
sortejar
esquitxada
trepitjada
enrogit

cartutx
passeig
fluix
capritx
greix
mig
enuig
baix
desig
peix
sorteig
esquitx
trepig
roig

I-13
enigma
mengi
regiment
gestió
figa
gira
llegí
magí
regió
pugi

maneig
enmig
entremig
estoiç
faig
raig
lleig
maig
oreig
puig

I-14

immens, infranquejable // inflexible, infants // commoció, enfonsà, desconfiança // tanmateix, emmagatzemat // temptat, confins // comptar, confiança // infant, comte // comptes, enfadar-te // immortals, enmig // triomfes, enfrontament // confesso, immers // immensa, emmidonats // confondre, emmarcat // emmudiren, immòbils

→ fins aquí

I-15

commemoració // connectar // innovador // immens // innovador // immens // ennuvolat // emmascarat // somnis // innocent // immortal // gimnàs // emmetzinar // innombrables // immund // solemne // primmirat

I-16

conflicte // enfrontat // amfibi // informe // xamfrà // infanticidi // enfurismat // samfaina // triomfar // infernal // enfilall // circumferència // confiar // desconfiança

I-17

enfilat, compte // enmig // Tanmateix, confortable // emmetzinava, emmirallava // comptagotes, compte // enfonsar, confessorari // xamfrà, infernal // enfilava, triomf // immòbils, emmordassades // informava, assumptes // fanfarronades, confonien // temptativa, immensa // sumptuosa, enmig // primmirat, benparlat

I-18

primmirat
antigament
somrient
síntesi
assumepte
contagi
premsa
temptació
sumptuosa
impremta

comtessa
comte de Besalú
recompte
continu
símtoma
premsar
tentacle
comptagotes
supremta
temptativa